

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף קז.

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה קסד

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

ליקוטי

למטה, כי העלייה לא היתה כסדר, רק בדרך השלכה כלאחד יד למעלה, וע"כ נשלך למטה כמ"ש (תהלים קו) **יעלו שמים ירדו תהומות**: השם יתברך ישלה רפואת הנפש, כי בטחנו שיהיה הכל נכון וימיב אחריתנו אמן: ("כ"ז שמעתי מפיו הק. אבל אח"כ כשראה דברים אלה אצלי בכתב, אמר, שדברים אלה לא כתבתם יפה כראוי, ואמר, שכל דברים אלה מקושרים למאמר רו"ל (ברכות נד ע"ב) ד' צריכין להודות שהם מבוארים במזמור ק"ו, וכפי הנראה ומובן מדבריו, שכל ד' הנ"ל שהם הולכי מדברות והכושים בבית האסורים וחולה ויורדי הים, הכל מרמו על צרות הנפש, כמבואר לעיל בענין צרות הנפש, שהולכת נעה ונדה עיף ורעב וצמא במדבר וכו' וזה בחי' **תעו במדבר וכו'**. וכן מדבר מענין חולי הנפש שכ"כ נתעלפה עד אשר אפי' אם נותנין לה דבר מאכל וכו'. וזה בחי' **כל אוכל תתעב נפשם** שמדבר מחולה, וכן מדבר מענין חבוש בבית האסורים, ומענין **יעלו שמים ירדו תהומות** שזהו בחי' **יורדי הים**, ומבואר כוונתו הקדושה, שמרמו כל הד' צריכין להודות על ענין צרות הנפש בעבודת ה'. שיש עלי' מחלוקת רבים, ורבים קמים עליה וסובלת עינויים ויסורים וטלמולים גדולים וצרות משונות וכו' כנ"ל. והשיי מציל אותה בכל פעם מכל הצרות, ועל זה אנו הייבים להודות תמיד: והשיי יוכנו להבין כוונתו הקדושה: יגיע ענין זה בהתורה ויסב אלהים בסי' ס"ב:

קסד ^[17] **לענין** סיפורי דברים של הצדיק האמת: למשל רופא שנחלה והוכרח למסור את עצמו ליד הדאקטור הגדול, והרופא רוצה שיתן לו רפואות כפי מה שהוא יודע, ולהוציא לו שן ולגלחו, אבל הדאקטור יודע רפואות יקרים והשובים שצריך ליתן לו. כן יודמן שיבא איש להת"ח וצדיק הדור, שהוא רופא חולי הנפשיות, ורוצה שיתן לו הצדיק רפואות, היינו הנהגות ודרכים, כפי מה שהוא יודע. אבל באמת הצדיק יש לו רפואות ודרכים ישרים שצריך להנהיגו לרפואתו. והנה לפעמים ההכרח ליתן להחולה איזה סם, אשר אם יתנו לו הסם בעצמו כמו שהוא, ימות החולה בלי ספק, ע"כ ההכרח לערב הסם בדברים אחרים, כן יש אנשים שא"א לגלות להם פנימיות התורה הצריך לרפואתו. כי התורה היא רפואה. כמ"ש (משלי ג') **רפאות תחי לשרך**, כי בהתורה יש שני כחות. סם היים וסם מות. כשארז"ל (יומא עב ע"ב) זכה נעשה לו סם היים לא זכה נעשה לו סם המות. וע"כ אם יאמרו לו התורה בעצמה כמו שהיא, ימות בלי ספק, כי אצלו שלא זכה נעשה סם מות, ע"כ ההכרח להלביש לו פנימיות התורה בדברי תורה ולפעמים גם זה אינו יכול לקבל אף אם ילבישו בדברי תורה אחרים. ע"כ מלבישין התורה כסיפורי דברים חיצוניים, למען יוכל לקבל הרפואה הגנוזה שם. כי גם התור' בעצמה מלובשת עתה כסיפורי מעשיות מחמת שלא הוי אפשר למוסרה כמות שהיא :

קסג קסד קסה קסו קסז קסח קסט

מוהר"ן קז.

קסח ^[1] (ויקרא יט) **ואהבת** לרעד כמוך אני ה'. היינו שתקבל באהבה, כל הרעות ^[2] והיסורין הכאים עליך, כי ראוי שתדע, שלפי מעשיך, אחר כל היסורים והרעות שיש לך, עדיין הוא מתנהג עמך ברחמים, כי הוי' מגיע לך יותר ויותר ח"ו, לפי מעשיך ^[3]. וזהו **ואהבת לרעד**, שתאהוב הרע שבא לך, היינו הרעות והיסורין הכאים עליך ח"ו, תקבלם באהבה, כי **במודך**, כמו שאתה הוא, היינו לפי מעשיך, **אני ה'**, בעל הרחמים, עדיין אני מתנהג עמך ברחמים כנ"ל :

קסו ^[4] **כשהעולם** אצל הצדיק או יש לו ממשלה, כי אלישע פעם נכתב עליו **איש האלקים** ^[5] ופעם **אלישע סתם**. וארו"ל (וזהר בשלח מד): כשהיו בני הנביאים אצלו היה נקרא איש האלקים ^[6], וכשהיה לבדו נקרא אלישע סתם :

קסז ^[7] **דע** והאמין כי השבתים ששוכתים אצל הת"ח האמת, הם כמו תענית :

קסח ^[8] **כשבא** לאדם גדלות סימן שיבא לו צרה ח"ו ^[9], כמ"ש (משלי יו) **לפני שבר גאון**, וכן כשהוא שפל, סימן שיבוא לכבוד גדול, כמ"ש (שם טו) ^[10] **ולפני כבוד ענוה** :

קסט ^[11] **והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם**. כי כשיש צרות ח"ו, הן צרות בכלליות או בפרטיות, א"א לרקד כי כשיש דינין מוסרין אותן לשלוחי הדין. והם נקראים רצים (וזהר בראשית מג) ^[12] והם בחי' רגלין, ואזי הרגלין כבדים מחמת הדמים שנתפשטו לשם ^[13], היינו הדינין, כי דמים בחי' דינים. וכשנולד הדין אזי יוצאין הדמים מהרגלין, כי בשעת לידה יוצאין הדמים מרגלי האשה, וע"כ נצטננין רגליה כשארז"ל (סוטה יא ע"ב). ועיקר הלידה ע"י שיוצאין הדמים מהרגלין, ^[14] היינו שיוצאין הדינין מהרגלין, כ"כ בשעת עיבור הוא בחי' דין כ"כ ^[15], כשארז"ל (ברכות כט ע"ב) בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשר עוברה, נמצא שעיובור הוא בחי' דין. ולידה הוא בחי' המתקת הדין, כי אז בשעת לידה יוצאין הדמים מהרגלין שעייז עיקר הלידה כנ"ל. (ועיין מזה בליקוטי תנינא בסי' ב). וע"כ בעת הדין והצרה ^[16] ח"ו א"א לרקד, כי אז א"א להגביה הרגלין, כי הרגלין הם כבדים בשעת התגברות הדינין מחמת שהדמים שהם בחי' דינין נמשכין אז לתוך הרגלין כנ"ל. אבל כשיוצאין הדמים שהם הדינין מהרגלין דהיינו כשנמתקין הדינין אז הרגלין קלים ^[17], ואזי יכולה השמחה להתפשט שם, עד שירקד מחמת השמחה : **ולהמתיק הדין**, הוא ע"י שהאדם דן א"ע, דהיינו על כל מה שעושה ידיו וישפוט בעצמו א"ע על כל דבר אם כך ראוי לו לעשות, ויפשפש במעשיו ויתקנם כראוי ע"פ דין ומשפט התורה, ועי"ז שהאדם דן ושופט את עצמו, על ידי זה ממתיק ומבטל הדין שלמעלה. כי כשיש דין למטה אין דין למעלה. ^[18] (ועיין

תורה אור תהלים קז (כו) יעלו שמים ירדו תהומות נפשם נפשך תתמוגג: תהלים קז (ד) תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא קצא: תהלים קז (יח) כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שצרי קות: תהלים קז (כג) יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים:

תורה קסד משלי ג (ח) רפאות תחי לשרך ויפקודי לעצמותיך: תורה קסה ויקרא יט (יח) לא תקם ולא תטר את בני עמך ואתהבט לרעד כמחך אני יתנה: תורה קסו

מלכים ב- ד (לח) ואלישע שב הגלגלה וירעב בארץ ובני הנביאים ישבים לפניו ויאמר לעזרו שפת הסיר הגלגלה ובשל נודי לבני הנביאים: (לט) ויצא אחר אל השדה ללקט ארת וימצא שן שדה וילקט מקנה פקעת שדה מלא בגדו ויבא ויפלה אל סור הנודי כי לא ידעו: (מ) ויצאקו לאנשים לאכול ויהי כאכלם מתנודי והקה צעקו ויאמרו קות פסיר איש האלהים ולא יכלו לאכל: (מא) ויאמר קתו קתו וישלך אל הסיר ויאמר צק לעם ויאכלו ולא היה דבר רע פסיר: (מב) ואיש בא מבעל שלשה ויבא לאיש האלהים להם בפורים עשרים להם שערים וקרמל בצקלנו ויאמר מן לעם ויאכלו:

תורה קסח משלי טו (יח) לפני שבר גאון ולפני כבוד ענוה רוח: משלי טו (לג) יראת יהוה מוסר חכמה ולפני כבוד ענוה: משלי יח (יב) לפני שבר ג'בא לב איש ולפני כבוד ענוה:

תורה קסט דברים עקב ז (יב) והנה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם ושמרו יתנה אלתיך דף את הפרית ואת הנקסד אשר נשפט לאבתיך:

^א מכאן עוד טע התורה נוסף בתקפא.

^ב בתקפא - עונוריס

^ג בתרלו הוסיף כאן סוגרים חו טעות כיון שנדיין לא נסגרו הסוגרים דלעיל.

^ד עיין שיש"ק ח"א סימן כה. מלק"ה ברכת הריח א' ג'.

^ה לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^ו בתקפא- להצ"צ (ו מחוק ונשאר נקודה)

^ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^ח רבינו דורש רע לשון רעה ועיין פרפראות להכמה כאן שציין מקורות לזה בחו"ל. ועיין שיש"ק ח"א תמב.

^ט עיין חיי מוהר"ן דש, לקוטי תפלות אות קכא, ריש תורה מט תנינא, ותחומא יתרו טו ועיין תנא דבי אליהו רבה פ"כ נאמר בשבת בסעודת שחרית, בקיץ תקס"ג:

^י מלכים ב- ב פרק ד' נזכר איש פעמים איש האלקים וה' פעמים אלישע

^י בנרסא הוזהר שלנו משמע להפך ועיין גרסת הרמ"ק באור יקר כרך ח עמ' ג' (שער ד' סימן א') שם הגרסא כריבני. ועי"ש ביאור הרמ"ק בבית מדרשו עם תלמידיו הכל נביאים מתנבאים מודרך ונעשה איש האלקים בעלה דמטרוניתא או שליח וכו'.

^י לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו ועיין חיי מוהר"ן סימן רצו אמר לאחד, השפטים ששוכתים אצלי הם גדולים ויבדים יותר משבכה פקמים תעניתי משבת לשבת:

^י לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^י עיין שיש"ק ח"ו סימן תח

^י עיין גם משלי יח יב

^י תורה זו היא לשון התכרים כדמשמע בלק"ה חו"מ גבית מלוח ג' ה הובא בביש"ק ח"ה אות יד. זמן אמירתה (לפי אבניה ברול הישן דף ס' שיהות וסיפורים על מוהר"ת אות כב) היה בשנת תקסג קודם לידת שכנא בנו של מוהר"ת שנולד בר"ח כסלו (תקסג) וסמוך להתקרבות מוהר"ת (באלול תקסג). רבינו אז גר בביתסלב וכנראה ששם נאמרה. לחוק את מוהר"ת שלא ללכת לרופאים. ומבואר שם ובביש"ק ח"א אות תרנב שהרצים שלוחי הדין תזכורים בתורה זו הכוונה לרופאים ע"ש.

^י עיין גם זוהר פקודי רנ.

^י עיין מורה סי' שס מנוכל שלזיק יוכל להרגיש שגנע משמחת הקב"ה מיד כשנגדו הדין וכאן שם כל אלס מרגיש כשמתקר ללזין.

^י עיין עץ חיים שער כ' פ"ב

^י מכאן מוהר"ת בתקפא שניה את הלשון והוסיף הרבה. כי בדפדור כתוב - חה מלמד שנתמלא הקב"ה עברה כאשר עוברה וכשיוצאין הדמים היינו הדינין מהרגלין אזי אפשר להשמחה להתפשט שם ואפשר לרקד וזהו והיה

^כ בתכשט הסימן כאן נמצא אבל הוזהר למטה נשמש

^כ **עיין זוהר חיי שרה קכא**

^כ כ"ע לשון קרה לא שייך כאלו חלן דין כי הוא נגזר אצל עדין לא יאל לפועל, ועיין מורה סי' תנינא אות ג' שהארה הוא אחתי שגמנים עולמי מהגלגלן, כשהס מחפסי את הוולד לחון אז חכלי הלידה הם הארה דהיינו שהדין יאל לפועל.

^כ כ"ע עיין מורה סי' תנינא אות ג' ובענין חיים שער כ' פ"ג שאלכרה כשעולס הדמים מהגלגלס אזי הם נעשות קשות וקרות כאלכר מת.

^כ הערת מוהר"ת בתקפא

מאמר ספורי דברים של הצדיק האמת

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

יש שבא אל הצדיק שהוא רופא חולי הנפשות ורוצה שימתן לו הצדיק רפואות הינו הנהגות ודרכים, כפי מה שהוא יודע, אבל באמת הצדיק יש לו רפואות יקרים וחשובים ודרכים ישרים אחרים שצריך להנהיגו לרפואתו האמתיות. ולפעמים אי אפשר לו להצדיק לגלות לו פנימיות התורה הצריף לרפואתו בכדי שלא יהיה נעשה אצלו מזה סם מות חס ושלום, על בן ההכרח להלביש לו פנימיות התורה בדברי תורה אחרים, ולפעמים גם זה אינו יכול לקבל ומכרח הצדיק להלביש התורה בספורי דברים חיצוניים למען יוכל לקבל הרפואה ההגונה: (לק"מ השלם)

שיחות

קדם שספר מעשה ראשונה שבספר זה, ענה ואמר: בספורי המעשיות שהעולם מספרים, יש בהם נסתרות הרבה ודברים גבוהים מאד, אך שנתקלקלו המעשיות כי חסר מהם הרבה. וגם נתבלבלו ואינם מספרים אותם כסדר. כי מה ששייך בתחלה מספרים בסוף וכן להפך וכיוצא בזה. אבל באמת יש בהמעשיות שמספרים העולם, דברים נעלמים גבוהים מאד. והבעל-שם טוב זכר צדיק וקדוש לברכה היה יכל על-ידי ספור מעשה ליחד יחודים. בשהיה רואה שנתקלקלו צנורות עליונים ולא היה באפשר לתקן אותם על-ידי תפילה, היה מתקנם ומיחדם על-ידי ספור מעשה. ועוד דבר רבנו זכרוננו לברכה בענין זה ואחר-כך התחיל לספר מעשה שבדף הסמוך ואמר: "בדרך ספרתי מעשה" וכו'.

ידע שהמעשיות שספר רבנו, רבם בכלם הם מעשיות חדשות לגמרי שלא נשמעו מעולם. רק הוא בעצמו ספרם מלבו ודעתו הקדושה כפי ההשגה העליונה שהשיג ברוח קדשו. שהיה מלביש אותה ההשגה באותה המעשה. והמעשה בעצמה היא מראה נוראה והשגה עליונה מאד שהשיג וראה במקום שראה. וגם לפעמים היה מספר מעשה מהמעשיות שמספרין העולם, אבל הוסיף בהם הרבה, והחליף ותקן הסדר, עד שנשתנה ספור המעשה לגמרי ממה שהעולם מספרין וכנזכר לעיל. אבל לא נכתבו בזה הספר מאלו המעשיות כי-אם אחת או שתיים, ושאר כל המעשיות הם חדשות לגמרי, שלא נשמעו מעולם.

באותו הזמן שהתחיל רבנו זכרוננו לברכה לעסק בספורי מעשיות, אמר בפרוש בזה הלשון: "הנני אתחיל לספר מעשיות", "איה ועל שוין אן הייבן מעשיות דער ציילין". וכונות דבריו היה, כמו שאומר: מאחר שאינו מועיל לכם לשוב אל השם יתברך על ידי התורות והשיחות הקדושות וכיוצא בזה, מה שעסק ביגיעות גדולות כל ימיו להשיבנו אל השם יתברך באמת לאמתו, ומאחר שאינו מועיל כל אלה, על-כן הוא מתחיל לעסק בספורי מעשיות. ואז באותו הזמן אמר התורה המתחלת: פתח רבי שמעון ואמר: עת לעשות לה' הפרו תורתך וכו'. דא אורייתא דעתיקא וכו' הנדפסת בספר הראשון בדרך קנ"ז (ליקוטי מוהר"ן סימן ס). ושם מבאר בסוף המאמר קצת מענין ספורי מעשיות, שעל-ידי ספורי מעשיות של הצדיק-האמת מעוררין מהשגה את בני-אדם שנפלו בשנה וישנים את ימיהם וכו', עין שם. ויש מעשיות שהם בקרב שנים, ויש ספורי מעשיות של שנים קדמוניות שהם פחינת עתיק וכו', עין שם היטב ותבין ותשפיל קצת מן מוצא דבר עד היכן הדברים של אלו המעשיות מגיעים, ומה היתה פונתו הקדושה בזה, ובאמת יש באלו המעשיות התעוררות גדול מאד מאד להשם יתברך ברב המקומות אפלו על-פי פשוט מלבד הנסתרות, כי כלם הם סודות נוראות, ויש להם כח גדול לעורר הכל להשם יתברך. (הקדמת מוהר"ן לספורי מעשיות)

פעם-אחת אמר מוהר"ן זכרוננו-לברכה בזה הלשון: העקר מה שהפתי את רבנו זכרוננו-לברכה היתה משיחותיו הקדושות אשר בחל. כפי אשר בכמה עתים וימים לא מש מתוך אהלו, ושקד על דלתותיו יום יום. ובהלכת רבנו זכרוננו-לברכה אור תורתו והודעת גדלתו בשיחותיו הקדושות אשר בחל ונקראו אצלו בשם שיחות חלין. (שם). (שיש"ק ח"א תמו)

עוד שיחות בענין שיחות חולין של הצדיק, ובפרט של רבנו עיין בפנים.

בענין רפואות יקרות שנותן הצדיק (הדאקטיר הגדול) לכל אחד כפי שרש נשמתו ראה מעשה מבעל תפילה. ובשיחות הר"ן אות קפה ראה בפנים

לקוטי הלכות

או"ח השכמת הבוקר הלכה ד סוף אות טז - כי הצדיק האמת בעצם חקמתו מוריד את עצמו אליהם כל כך עד שנדמה כאלו עושה מעשה נערו. כי מדרב עמוהם שיחת חלין ואוכל ושותה עמוהם ופעמים מטיל ומשחק עמוהם וכל פונתו כפי לקרבם על ידי זה להשם יתברך. וכמוהו בדבריו ז"ל בכמה מקומות (ח"א סימן ס' ח"ב סימן ע"ח)

קושיות

- א. צ"ע במשל לא מובן מדוע הוכרח הרופא לילך לדוקטור גדול ולא לרופא כמותו שהרי לעקור שן יכול כל רופא ולגלח יכול כל אדם.
- ב. עיין תורה יט תנינא שבכל חכמה חיצונית יש אבן נגף שאפשר לפול על ידה לכפירות, על כן אסור ללמוד חכמה חיצונית אפילו ברכחות וטבחות לתורה הקדושה. א"כ איך הותר לדבר חולין שיש בהם חכמות חיצונות.
- ג. כיון שההלכה אוסרת לדבר שיחת חולין והוא איסור עשה ולא, איך הותר לצורך קרוב רחוקים מדוע לא עשו גדר דרבנן לאיסור תורה בעניין זה?
- ד. צ"ע כיון שאיסור שיחת חולין היא עשה ולא מדוע לא מדברים ממנו ולא חמור אצל העולם כמו איסור חזיר ושאר לאוין? אדרבה נעשה התר גמור גם לא לצורך קרוב רחוקים. ולכאורה מכאן ראייה שצריך לגדור בזה גדר גם בקרוב רחוקים.

הקדמה

שיחות חולין של הצדיק, כבר דיבר מזה בכמה תורות ושיחות. בעיקר בשתי בחי', אחת ההכרח לדבר חולין כדי לקרב רחוקים כגון בתורה פא"ו שהצדיק מדבר שיחות חולין עם המון העם כי א"א לדבר עמהם תורה רק מלביש תורה בשיחות חולין עי"ש ובריש תורה עח תנינא^א, ובתורה ס אות ז'^ב, ובתורה צא תנינא^ב שע"ז מקרב ומעלה את המון העם ואפילו רשעים.

והבחי' השניה הכשרון של הצדיק להלביש בשיחות חולין תורה גבוהה מאד, שפועלת על השומע לא במהלכי שכל אלא ישר ללבו, ומעוררת אותו לקדושה, ובפרט השיחות חולין של רבנו שיש בהם עומק נפלא וסודות נוראים כמבואר בחי' מוהר"ן כגון באות כו"ו ורמג"ו ושפה"י.

^א תורה פא – עלו זה בנגב ועליכם את ה' (במדבר י"ג), ופרש רש"י: 'פסלת ארץ ישראל': הפלל הוא, שהדבורים של צדיק שמדבר בתורה או בתפלה נקרא ארץ ישראל, כי ארץ היא בחינת נפש, כמו שכתוב (תהלים קמ"ג): 'נפשי בארץ' וכו'. ונפש הוא בחינת דבור, כמו שכתוב (שיר השירים ה'): 'נפשי יצאה בדברו'. וכשהצדיק מדבר בתורה או בתפלה, נקרא ארץ ישראל. והדבורים שהוא מדבר עם המון עם בשיחת חולין, הוא נקרא פסלת ארץ ישראל. ולמה מדבר שיחת חולין, כדי לקשר את המון עם אל הדעת, שהוא בחינת הר. דאיתא בגמרא אין הר אלא בית המקדש, שנאמר: 'ההר הטוב הזה והלבנון'. ובית המקדש הוא בחינת דעת, דאיתא בגמרא (ברכות ל"ג): 'כל מי שיש בו דעת כאלו נבנה בית המקדש בימיו', שבית המקדש נתן בין שתי אותיות, ודעת נתן בין שתי אותיות. פי על ידי תורה ותפלה אי אפשר לקשרם אל שרשם, מחמת שהם רחוקים מן האמת. כדאיתא בתלמי המלך (מגלה ט): 'כשהושיב ע"ב זקנים לכתב לו ספר תורה, וכתבו פלם אלקים בראשית וכו'. פי הוא רחוק מן האמת, והצרכו להפך את הצרופים. כן הצדיק שרוצה לקשר את המון עם הרחוקים מן התורה האמתית, צריך לדבר עמהם שיחת חולין, ולהלביש בהם התורה, רק שהוא מדבר בצרופים. ונקרא פסלת ארץ ישראל, כי אף שהם פסלת ארץ, אף על פי כן יש בהם תורה, שהיא בחינות ישראל:

^ב תורה עח תנינא – בענין הנהגת הפשיטות של הצדיק האמת. הינו כי לפעמים הצדיק האמת הוא איש פשוט ממש, (שקורין פראסטיק), שמתנהג עצמו בדרך הפשיטות, ואינו מגלה שום תורה, ועוסק בשיחת חולין וכיוצא, והוא אז בחינת איש פשוט ממש: וכו' עי"ש.

^א תורה ס אות ז' – וזהו, (תקאל מ"ז): 'ועלהו לתרופה'. ועלהו, זה בחינת שיחת תלמיד חכם, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (שם בעבודה זרה): 'ועלהו לא יבל', 'אפלו שיחת תלמיד חכם וכו'. וזהו: 'לתרופה' להתיר פה, הינו בחינת: 'מן המתר לפיך'. כי כשישחתו היא בבחינת 'שיחת תלמידי חכמים צריכין למוד', הינו ללמוד וללמד לשמר ולעשות כנ"ל, אזי נשמר מן תלמידים שאינם הגונים, שזהו בחינת: 'מן המתר לפיך כנ"ל'. מניין שאין כותבין וכו' כנ"ל:

^ב תורה צא תנינא – אבל הצדיקים אמתיים הם מקשרים חכמה תמאד בתקמה עלאה. פי שיחתן של הצדיקים אמתיים שהם משיחין ומספרים שיחת חולין, היא יקרה מאד מאד, וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (עבודה זרה יט): 'שיחתן של תלמידי חכמים צריכין למוד', פי הצדיק האמת בונה עולמות החרבין ומגביה חכמה תמאד ומקשרה לחכמה עלאה על ידי שיחתו וספורי דבריו, שמדבר עם המון עם. פי השכל של המון עם שאינם מקשרים אותו להשם יתברך, הוא נפרד מחכמה עלאה, אבל הצדיק האמת מקשר השכל של המון, אפלו השכל והחכמה של הרשע להשם יתברך. וזה ענין מה שהצדיקים מדברים עם אנשים שאינם הגונים או אפלו עם עבדים (אך כשמדבר עם עבדים, אזי הצדיק מוציא הטוב ממנו, והוא נשאר אפס וריק, שזה בחינת מה שהרג משה את המצרי), פי כשהצדיק מדבר עם רשעים, והצדיק מגביה שכלו ומקשרו להשם יתברך, אזי מעלה ומקשר שכלם ממקום שהם להשם יתברך. פי הצדיק האמת מצמצם שכלו, ומדבר עמו בחכמה נפלאה ובמלאכה גדולה, ומקשר כל הדבורים להשם יתברך, ועל ידי זה מביאם לידי תשובה: וזה בחינת (דברים ל"ג): 'וזהו תבו לרגלך ישא מדברתיך', ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה (בבא בתרא ח): 'אלו תלמידי חכמים שהולכים ומכתתים רגליהם מעיר לעיר ונושאים ונותנים בדבריו של מקום'. פי הצדיקים האמתיים מדברים לפעמים עם רשעים ומספרים עמהם מעסקי מלחמות וכיוצא בזה מעסקי העולם, אך הוא מלביש בזה האור הגדול של התורה, פי הוא מלביש אור התורה בלבושים שונים זה מזה, עד שמלבישו בדברים הללו, והאור התורה מתלבש בצרופים אחרים. פי אם היה הצדיק מדבר תוך תורה בפרוש עם הרשע, היה יכול להתפקר יותר וזהו נעשה רשע יותר: כי 'צדיקים ילכו עם ופשיעים יבשלו עם' (הושע י"ד). פי 'זכה נעשה לו סם חיים לא זכה נעשה לו סם מות' (יומא עב). ועל כן אם היו מגלין לו תורה כמות שהיא, היה מתפקר יותר, פי היה נעשה אצלו סם מות, חס ושלום, פי הוא רחוק מן התורה:

^א כמבואר בחי' מוהר"ן אות כז – (כז) התורה שבסימן ס"ג המתחלת סוד פונת המילה. נאמרה בבקר קדם סעדת שחרית בשבת שקדם הברית מילה של בנו הקדוש שלמה אפרים זכרונם לברכה שנת תקס"ה סמוך לראש חודש ניסן: ואחר שיצאו רב העולם שבאו לקבל פנים כנהוג שנקרא שלום זכר. ומעשה שהיה כן היה. אחר שיצא ההמון עם נשארנו אנחנו עומדים לפניו בתוך כך הסתפל על המנעל שלי שנתעקם מאד הינו שהעקב (שקורין פידעשוני) נתעקמה הרבה לפניו על פני המנעל. ענה ואמר המנעל שלך הוא דומה כמי שטופחין

הדברים נראים פשוטים, לגודל חשיבות מצוות קרוב רחוקים, עד שלכאורה לא רק צדיק מותר לדבר עמהם דברי חולין כדי לקרובם, אלא שזה דווקא כשזוכרים שיש בזה גם איסור, שכך נפסק בש"ע (י"ד רמו כה) שאסור לדבר שיחת חולין. אעפ"כ התיר רבנו גם לאחרים (חי"מ תקמ"ג ש"ע/ו) ואמר שאם כוונתו לקרב אזי גם דברי חולין המעורבים בדבריו הם מצווה.

אבל כאמור כאן רבנו מדבר על הצדיק האמת ששיחות חולין שלו הן סתרי תורה נפלאים המלווים בשיחות חולין הנדמה לדברים בטלים/א ש"על כן נדמה לשומע שאין זו רפואת הנפש שהוא צריך, ומי שעומד בנסיון הזה זוכה לרפואה שלימה.

בפנים (ואמר בזה הלשון בלשון אשכנז, דיי"ן ש"ך האט אפנים וויא א פאטש אין פנים) ולנעלה יש פנים בסטירה בפנים. ואחר כך שתק מעט והנה אנהנו בודאי היינו מאמינים שכל דבריו אינם פשוטים ובודאי יש בהם רזין גדולים וכמבאר בסימן מ"ב ע"ן שם: **אחר כך ענה ואמר שיחות חולין שלנו** (ואמר בלשון אשכנז בזה הלשון, אונגער שיחות חולין) ודחק תבת "אונגער" ושלנו **יאמר לי איזה מקבל איך בהווערטיל הזה פלולים כל הפונות של מילה ומה שהוא גבוה מפונות**. והתחיל לזרק מפיו הקדוש בחן קדוש ונורא, ואמר יש וטפח לו על פניו, יש וטפח לו בטנדלו, והזכיר מאמר רבותינו וזכרונם לברכה (יבמות מב), לענין סנדל שאמרו שם לענין מעברת חבירו גורה ש"מא יעשה סנדל למשל וכו' כמי שבא וטפח לו על פניו וכו' וגם הזכיר מה שאמרו רבותינו וזכרונם לברכה (נדה כה ע"ב), דרוסת איש וכו' מה שעשתה ענה עקב לסלותא. ובכל אלו הענינים מרמז שיש סודות התורה בענין העקב והסנדל ובענין טפחו בפניו שהזכיר, וכל זה נוגע לענין פגם הברית ותקונו שכל זה ענין מילה שהוא תקון הברית כמובן מכל הנ"ל למשפיל:

חיי מוהר"ן אות רמג – (ג) בענין מלי דעלמא ואפלו מלי דשטותא, שיכולין הצדיקים הגדולים להעלות אותן דבורים ולעשות בספוריהם מענינים של חל עבודה גדולה, וכמו שמובן קצת מהדרכים וההנהגות שמספרים מהבעל שם טוב וזכרונם לברכה ומשאר צדיקים נוראים שהיו בדורות הסמוכים. וגם בזה הקדוש מרמז קצת מענין זה כמובא שם על רב המנונא סבא שהיה מסדר תלת פרקי מלי דשטותא. אבל הפלגת גדלת חכמתו ועצם קדושתו והשגתו שהיה לרבנו וזכרונם לברכה בענין זה בענין ספורי שיחות חולין וכו' היה מפלג ונשגב מאד. וקצת היה מובן ומרמז למי שזכה לעמוד לפניו ולדבר עמו, כי כל המיני ספורים שיש בעולם וכו' שמספרין העולם, הכל היה בא לפניו וגם כל המעשיות הנדפסים העולם הכל היו לפניו. והיה חפץ בכל פעם שיספרו לפניו חדשות מעסקי העולם, כי היה יכול להעלות ולעשות עבודה נוראה ונעלמת מאד בכל הספורים שבעולם: **ומי שזכה לעמוד לפניו בקביעות**, אף על פי שלא היה מי שביין עניני הנהגותיו אפלו בטפה מן הים, אף על פי כן היה אפשר להבין איזה רמז בעלמא עד היכן מגיע סוד שיחתו בעסקי העולם ובמלי דשטותא. כי כמה פעמים זכינו לשמע תורה נפלאה מעין השיחה והספורים שספרנו עמו מקדם. ואי אפשר לבאר כל זה בכתב. בענין השיחה והספור עמו שיחת חולין. ומי שזכה לעמוד לפניו ראה בזה חידושים נפלאים ונוראים, וכמה וכמה צרופים שנתגלו על ידי זה. מלבד הנסתרות. כי לא גלה אפלו בטפה מן הים כי היה סתום ונעלם מאד בתכלית ההעלם. ועדין אורו הגדול סתום ונעלם מאד מן העולם עד שיבוא משיח צדקנו במהרה בימינו, אז ידעו גדלתו ותפארתו: **וביותר ויותר קדם הסתלקותו בשבא מלמברג** עד שנסתלק שהיה משה שתי שנים ויותר שאז היה לו החולאת הכבד שלו, אז היו מספרין לפניו יותר ויותר מעסקי העולם. ובקש שיספרו לפניו בכל פעם חדשות, ואמר שאינו יודע איך אפשר להיות בלא חדשות. והיה דרכו על פי רב שרב היום היה סגור ומסגר. ואחר כך היה מדבר עם העולם הן מה שהיה צריך איזה אדם לדבר עמו איזה עצה באיזה עסק ובפרט עצות ביראת שמים ובעבודת השם שזה היה רב עסקו עם מקורביו, והן שאר שיחות וספורים כל מה שנודמן לתוף פינו. ורב רב היה בא מתוף השיחה הנ"ל לשיחות נפלאות של תורה ותפלה ויראת שמים, ודרכו היה תמיד שאפלו בשהיה מדבר עם בני אדם שיחות חולין היה רגלו ורב וגופו מרתתין מאד. והיה רגלו מודעעע ממש מאד וכשהיה נסמך על השלחן היה השלחן עם כל שאר אנשים הנסמכים על השלחן גם כן מרתתין מחמתו כי היה רגלו וגופו מרתת ומודעעע תמיד. ומי שלא זכה לראות היראה שהיתה מנחת על פניו תמיד לא ראה מעולם:

חיי מוהר"ן אות שפה – (מוז) פעם אחת דברתי עמו וזכרונם לברכה ואמרתי לפניו ששיחתו הוא תורה ממש, והודה לדברי. ואמר שקמו שלמדן אי אפשר לו לדבר בלי שיבוא בתוף דבריו תורה, איזה דבור של גמרא וכיצא כדרך הלומדים, כמו כן בכל דבריו מכרח שיבוא בתוכם עניני תורה כדרכו. באשר ראינו בעינינו כמה פעמים שנעשו כמה תורות משיחתו, שמאותו השיחה ממש נעשה אחר כך תורה נפלאה וזה מה שראינו בעינינו מלבד הנסתרות רבות שיש בזה שאי אפשר לידע לאנשים בערפנו:

חיי מוהר"ן אות תקמג – (ק) כמה פעמים היה מדבר הרבה עמנו והזהיר אותנו מאד לקרב נפשות להשם יתברך, להשתדל לדבר הרבה עם בני אדם כדי לעוררם ולהשיבם לקרבם להשם יתברך. ורצונו היה אפלו לדבר עם בני העולם שיחות חולין בעסקי העולם, אולי יצמח ויתגלגל מזה דבורים שיעוררו אותם להשם יתברך ואפלו אם לא יפעל פי אם הנועה בעלמא, שיכנס בהם איזה רהור תשובה או התעוררות לפי שעה, גם כן טוב מאד, מכל שכן שיכול להיות שברבות הימים, כשידבר עמם ויחזר וידבר, אולי יזכה לעוררם באמת להשם יתברך ולקרבם לעבודתו יתברך אשר אין דבר גדול מזה, כמובא בכל הספרים בפרט בזה הקדוש, כמו שכתוב שם וזאב מאן דאחד בידא דחיקא וכו' וקדשא בריך הוא משתבח בה בכל עלמין:

חיי מוהר"ן אות שעז – (לט) שמעתי בשם מורנו הרב יחיאל וזכרונם לברכה, אחיו של רבנו הקדוש וזכרונם לברכה שפסר בשם רבנו הקדוש שפעם אחת שאל אותו על ענין שהוא וזכרונם לברכה והזהיר את אחיו מורנו הרב יחיאל וזכרונם לברכה שיהיה רגיל לדבר עם בני אדם כדי לקרבם על ידי זה להשם יתברך, ושאל אותו שפמה פעמים מכרחים לדבר עם בני אדם דברים בטלים ושיחת חולין. השיב לו רבנו וזכרונם לברכה מאחר שעל כל פנים נכנסין בתוף הדבורים שמספרין עמם איזה דברים מדברי תורה, על ידי זה נתתקנין כל הדבורים ובענין מה שאמרו רבותינו וזכרונם לברכה (שבת ל ע"ב) בקשו לגנו ספר קהלת, ומפני מה לא גנוהו, מפני שתחלתו דברי תורה וסופו דברי תורה. וכבר מבאר במקום אחר שמי שבקי בספריו היטב יכולין למצא כל שיחות העולם בתוף תורתו וכו'. ואי אפשר שלא יהיה שיחה בעולם שלא יהיה לה שיכות לתורתו הקדושה:

חיי מוהר"ן אות רמ – ופעם אחת בימי נעוריו בא אליו אחיו הרב רבי יחיאל וזכרונם לברכה על שבת, וראה את ההנהגה שלו בליל שבת והוטב בעיניו, ובסעדת שחרית היו מספרין העולם לפניו וזכרונם לברכה איזה שיחות חולין ולא הוטב הדבר בעיני הרב רבי יחיאל. ובמוצאי שבת נכנס לחורו של רבנו וזכרונם לברכה ודבר עמו מזה. ואמר לו רבנו וזכרונם לברכה האתה זוכר כל הספורים שהיו על השלחן בשחרית, ולא היה זוכר את כלם. ואמר לו רבינו ז"ל אני זוכר את כלם. והלך ונעל את הדלת של חדרו והתחיל לסדר לפניו כל הספורים, ולהסביר לו קצת מה היו ענינם, ודבר עמו עד איזה שעות על היום והחלונות היו סתומים. ואחר כך הביט על המראה שעות וראה שהגיע זמן קריאת שמע של שחרית מכבר והפסיק הדבור. והלך הרב רבי יחיאל ממנו בבכיה גדולה ובגעגועים גדולים ובהתעוררות נפלא. עד

ובאמת לפי גודל מעלת רבנו אפילו גדולי תלמידיו היו ביחס אליו רחוקים ורחוקי חולין¹⁷, כמשל החמה שאין אצלה הבדל גדול בין כשמאירה על הר גבוה או בעמק נמוך כי כמה ק"מ ביחס למיליוני ק"מ לא נחשב כלל. וכמו שאמר רבנו (בחיי מוהר"ן סימן ש"ס) שהתורות הגבוהות שלו הן פסולת ממה שהוא משיג היכן שמושיג והיא נמוכה אלפי אלפים ורבי רבבות מדרגות מכפי מה שאני משיגה, ואני יכול לומר נמוך יותר. נמצא אע"פ שרבנו מדבר כאן משיחות חולין של הצדיק ובפשטות הכוונה לשיחות חולין ממש שמדבר עם המון העם אבל באמת גם התורות הגבוהות שלו הן בחי שיחות חולין ביחס למדרגתו האמיתית.

עד כאן ההקדמה

*

תורה קסד [יג]

לענין סיפורי דברים של הצדיק האמת¹⁸:

דהיינו שיחות חולין שמדבר הצדיק עם בני אדם, אע"פ שנפסק בש"ע¹⁹ שאסור לדבר שיחת חולין, וכמבואר ביומא י"ט:טו²⁰ שלדבר דברים בטלים הוא איסור עשה כמ"ש "ודברת בם", בתורה ולא בשיחת חולין. ויש בו גם לאו דכתיב "כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר". והוא גם פגם ז"ל²¹ החמור. אעפ"כ שיחת חולין של צדיק/י"ט²² כיון שהיא לצורך קרוב רחוקים אינה דברים בטלים, ואדרבה משובש בה תורה עמוקה מאד וסודות גדולים/י"ט²³, שנכנסים ישר ללב לעורר את השומע לכסופים להקב"ה²⁴. כמבואר בתורה צא – הצדיק האמת בונה עלמות החרבין ומגביה חכמה תתאזה ומקשרה לחכמה עלאה על ידי שיחתו וספורי דבריו, שמדבר עם המון עם. ע"ש.

ולבאר את הטעם שהצדיק מדבר שיחות חולין ולא רק דברי תורה מבאר רבנו

למשל רופא שנחלה והוכרח למסור את עצמו ליד הדאקטיר הגדול, והרופא רוצה שיתן לו רפואות כפי מה שהוא יודע, כאלהוציא לו שן ולגלחו, דהיינו רפואה שאדם לא יכול לעשות לעצמו, על כן ביקש מהדאקטיר שיעשה לו, אבל הדאקטיר יודע רפואות יקרים וחשובים שצריך ליתן לו.

והנמשל הוא שכן יזדמן איש להת"ח-להתלמיד חכם וצדיק הדור, שהוא רופא חולי הנפשות, ורוצה שיתן לו הצדיק רפואות, היינו הנהגות ודרכים, כפי מה שהוא יודע כגון

שעברו פמה ימים שלא היה יכול לאכול ולא לישון וכו' רק ישב בבכי ודולות מחמת גדל התשוקה והגעגועים והתעוררות נפלא שנתעורר אז מדברי רבנו זכרונו לברכה. ומאז נתקרב אל רבנו זכרונו לברכה בהתקרבות אמת עצום ונפלא מאד:

²² עיין חיי מוהר"ן סימן רח שבשרבי נפתלי שאל את רבנו מה יש לאלו קלי עולם (הכוונה לג' אפיקורסים רשעים שרבנו קירב באומן) איזה שייכות והתקרבות אליו? והשיב לו רבנו וכי במה לכם יש שייכות והתקרבות אצלי?

²³ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

²⁴ עבודה זרה דף י"ט: – ועלהו לא יכול (תהלים א' ג') אמר רב אחא בר אדא אמר רב ואמרי לה אמר רב אחא בר אבא אמר רב המנונא אמר רב שאפילו שיחת חולין של ת"ח צריכה תלמוד שנאמר (תהילים א-ג) ועלהו לא יכול וכל אשר יעשה יצליח.

²⁵ נפסק בש"ע י"ד רמו כה ברמ"א אסור לדבר שיחת חולין והמג"א הביאו בסימן קנו ב השח שיחת חולין עובר בעשה.

²⁶ יומא דף י"ט: – ת"ר (דברים ו-ז) ודברת בם בם ולא בתפלה ודברת בם בם יש לך רשות לדבר ולא בדברים אחרים רבי אחא אומר ודברת בם עשה אותן קבע ואל תעשם עראי אמר רבא השח שיחת חולין עובר בעשה שנאמר ודברת בם בם ולא בדברים אחרים. רב אחא בר יעקב אמר עובר בלאו שנאמר (קהלת א-ח) כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר:

²⁷ כמבואר בספר חרדים – פרק טו אות ט – הדברים בטלים בברית הלשון, כורע לבטלה בברית המעור דמי. וכעין זה בספר עץ הדעת טוב למחרח"ו – פרשת מצורע.

²⁸ ועיין סוף תורה לר' שגם כל אדם אם מדבר עם חבירו שיחת חולין כדי לקרבו לתורה וקדושה הם לא דברים בטלים ואדרבה היא מצווה.

²⁹ עיין חיי מוהר"ן אות שעו – (לח) ספר עמי ואמר שיש לו דברים גבוהים ונעלמים מאד בענין שיחתו שמישיח עם בני אדם, אף אי אפשר לי לגלות זאת. כי הלא אני צריך לדבר גם עמו, ואם יגלה דרכי שיחתו הקדושה שוב לא יוכל לדבר ולפעל מה שרוצה. גם אמר להרב דפה ברסלב מורנו הרב אהרן, הלא אני אוהב אותך מאד מאד ואני מברכה הלואי שתזכה בעולם הבא להבין שיחות חולין שלי. וזה היה קדם שהיה בארץ ישראל: עכ"ל. ועיי ח"מ סימן תקט שזה היה עוד קודם שהיה בא"י.

³⁰ עיין שיחות הר"ן סימן קכד – ומי שזכה לשמע דבור מפיו היה נכנס בקרבו כמש"כ בוערת ממש. ואי אפשר לבאר ולציר לא בכתב ולא בפה עצם תבערת קדושת דבוריו שיצאו מפיו הקדוש והנורא בקדושה ובטהרה. אשר כל דבור ודבור שלו אפילו בשיחת חולין....

סיגופים תעניות^{כב} וגלגולי שלג או לימוד כך וכך דפי גמרא או לשון ספרי מוסר. אבל באמת הצדיק יש לו רפואות ודרכים ישרים שצריך להנהיגו לרפואתו^{כג}. ולא עקומים כמו לאיש שבא אליו. שאע"פ שהם לא עקומים לחולה אחר, אבל הם עקומים לחולי שלו. והרבה פעמים הסם היקר והחשוב של הצדיק הוא דווקא איזה הנהגה פשוטה ביותר, ודווקא היא הרפואה האמיתית^{כד}, כגון ח"י משניות שציווה רבנו למוהרנ"ת בתחילת התקרבותו אע"פ שכבר היה ת"ח גדול^{כה}.

ועתה חוזר למשל – והנה לפעמים ההכרח ליתן להחולה איזה סם, אשר אם יתנו לו הסם בעצמו כמו שהוא, ימות החולה בלי ספק, ע"כ ההכרח לערב הסם בדברים אחרים, עד כאן המשל. ומכאן יבאר את הנמשל.

^{כב} ראה חיי מוהר"ן אות תצא שגם רבנו היה זמן שבכל ראש השנה היה נותן פתק לכל מי שהיה אצלו כמה תעניות צריך להתענות במשך השנה. ואח"כ אמר שהעיקר להיות אצלו על ראש השנה, ומי שיהיה א"צ תענית ומי שלא יהיה לא יועיל לו תענית. עוד עיי"ש – ועיין במקום אחר מזה מעלת מי שזוכה להיות אצלו על ראש השנה. אחר כך אמר אין אתם מרגישים כלל מה שעושים עמכם, כי בתחלה צויתי אתכם להתענות ואחר כך צויתי שלא להתענות וכו'. בלומר כי בזה היה ראוי לנו להבין מעט מגדלתו, כי זה הענין שצוה עלינו להתענות ימים ידועים בשנה לכל אחד ואחד ימים מיוחדים בפני עצמו, זה הענין הוא בודאי דבר גדול והשגה עצומה מאד שלא נשמע מימים קדמונים, שזכה אדם לגלות לכל אחד ואחד בפרוטרוט הנהגת תעניות לכל ימי חייו. ואף על פי שדבר זה גדול ועצום מאד, זכה אחר כך למעלה והשגה יתרה, עד שלפי עצם קדושת מעלתו ומדרגתו שזכה אחר כך, שוב אין אנו צריכים להתענות אפלו התעניות שגלה לנו בתקף קדושתו.

^{כג} עיין שיחות מוהר"ן אות קפה – ואמר רבנו זכרונו לברכה שהוא יודע כל שרשי נשמות ישראל. ומתחלה אמר שיועד אותם מתורה שבכתב, ועדין אינו יודע אותם מתורה שבעל פה. אחר איזה זמן אמר שכבר זכה לידע את שרשי הנשמות ישראל גם מתורה שבעל פה: והיה יודע לתת תקונים לכל אחד ואחד כפי שרש נשמתו. וכל הדברים שצוה לא היה עניני סודות לבון כונות ויחודים, רק כל הנהגות שצוה למקרביו היו עניני עובדות. לאחד שצוה בתחלה להתענות איזה הפסקות. והזהיר על מקרביו שלא יתענו מעצמן כלל רק בימים שצוה עליהם (שסב). ולפעמים צוה לאחד להתענות משבת לשבת. וצוה לכמה אנשים שיהיו נעורים לילה אחת בשבוע ושלא יאכלו מעת לעת אחד בשבוע דבר מן החי (שסג). לכמה אנשים צוה להתענות ערב ראש חדש. וכן צוה על רב אנשים שיזהרו לילך למקוה לטבל בימים שאין אומרים בהם תחנון (שסד). וזה צוה לכמה אנשים. לכמה אנשים צוה לומר ח"י (שמונה עשר) פרקים משניות בכל יום (שסה). וכן כמה וכמה הנהגות שצוה בענין הלמוד, שזוה צוה ללמד זאת ולזה צוה ללמד זאת: וזאת היתה הנהגה הכללית שצוה והזהיר את כולם. דהינו ללמוד פוסק בכל יום. אפלו ביום שאין לו פנאי ילמד על כל פנים איזה סעיף "שולחן ערוך" בכל מקום שהוא. ואמר שהוא חייב גדול על כל אחד מישראל (שסו): גם זאת היתה הנהגה כללית שהזהיר את כל אחד ואחד. דהינו להתבודד בכל יום ויפרש שיחתו לפני השם יתברך ולבקש מלפניו רחמים ותחנונים לזכות להתקרב לעבודתו יתברך. ושיחה זו תהיה בלשון אשכנז שמדברים בו וכו'. וכמבאר מזה בספריו הקדושים, וכבר נדפס (שסז): וכיוצא בזה שאר עניני הנהגות שצוה על כל אחד ואחד בפרט כי לכל אחד ואחד צוה הנהגות אחרות (שסח). וגם באדם אחד היה שני בענין הנהגות, שבתחלה צוה על אחד לנהג הנהגות אלו, כגון לומר ח"י פרקים משניות וכיוצא, ואחר כך במשך איזה זמן פטרו מהנהגה זו וצוה עליו הנהגות אחרות. ואחר כך עוד במשך איזה זמן צוה עליו הנהגות אחרות. וכן התנהג עם מקרביו תמיד. לאחד צוה לומר פסוק מיוחד בכל יום ולאחד צוה לומר איזה משנה מיוחדת בכל יום וכיוצא בזה: והכלל שלכל אחד ואחד צוה הנהגות מיוחדות כפי מה שהיה צריך לתקן מה שפגם וכפי שרש נשמתו. ויש הנהגות כלליות שצוה לכל המקרבים שלו כנ"ל. ויש הנהגות שהיה כלליות לכמה וכמה אנשים ויש הנהגות שהיו מיוחדות לכל אחד ואחד ביחוד: וכן בענין הזמן, יש הנהגות שצוה לנהג אותם כל ימי חייו, כגון למוד הפוסקים שעל זה הזהיר בפרוש לנהג זאת כל אחד ואחד כל ימי חייו, ויש הנהגות שהיו תלויים בזמן, שבזמן זה צוה לנהג הנהגה זו, ובזמן אחר צוה הנהגות אחרות וכנזכר לעיל. וכל הנהגות שצוה אפילו הנהגות שהיו נראים כדברים פשוטים, לא היתה שום הנהגה על פי פשוט כי היה לו, זכרונו לברכה, בזה כמה וכמה סודות נסתרות ונוראות מאד. אבל לנו לא גלה שום דבר. רק צוה לעשות הדבר בפשיטות והוא עשה בזה מה שעשה:

^{כד} כמבואר בחיי מוהר"ן אות תצב – (מט) בשנתן הצעטליך הנ"ל פעם אחת נתן לאחד הצעטל ואמר לו זה שקבל הצעטל לרבנו זכרונו לברכה, העולה על דעתנו לא היה כך. כי היינו סבורים שתצונו לנו להתענות הרבה ימים בשנה ועכשו אנו רואים שאינם רק ימים מעטים מאד בשנה. השיב, הלא אלישע אמר לנעמן רחץ וטהר ולא רצה להאמין שבדבר הקל הזה יהיה לו רפואה, ואמר הלא טוב אמנה ופרפר ונהרות דמשק הלא רחצתי בהם וטהרתי, עד אשר אמרו לו עבדיו, אבי דבר גדול דבר אליך הלא תעשה אף כי אמר אליך רחץ וטהר. ואז שמע לעבדיו ורחץ בירדן שבע פעמים וישב בשרו ויטהר. בן אתם נדמה לכם שצריכין דוקא לומר לרפואתכם דברים כבדים, ואין אתם מאמינים שבדבר קל שאני מצוה לכם לעשות יהיה לכם רפואה שלמה רפואת הנפש באמת: ודבר זה נצרך מאד כפיה פעמים כי לפעמים אדם מונע עצמו מלעשות איזה דבר שבקדושה מחמת כבודת רבוי המניעות שמונעים אותו מלעשותו והוא אינו מתגבר לשקרם. ולפעמים להפוך, שהוא נמנע מדבר שבקדושה מעצם קלותו שהדבר הזה קל בעיניו מאד לעשותו ומחמת זה אינו מאמין שחיי נפשו יהיו תלויים בדבר קל כזה:

^{כה} שיח שרפי קודש – חלק ב אות תרלח – בתחלת התקרבותו של מוהרנ"ת לרבנו באלול שנת תקס"ב, נתן לו רבנו כמה הנהגות והדרכות, ביניהם היה סדר למוד ח"י פרקים משניות בכל יום, ומוהרנ"ת הקפיד מאד לקיים את השעור הזה, עד שבשמחת תורה הראשונה שאחר התקרבותו, בשעה שרקדו העולם בשמחת התורה פנהוג, פרש מוהרנ"ת לחדר סמוך וללמוד בו את השעור הנ"ל, וכשהבחין אביו בדבר, חרה לו זאת ואמר בזלזול: "לבני הוא נותן ללמוד ח"י פרקים משניות!" מיין קינד גיט ער לערנען אכטצן פרקים משניות!" כי החשיב את בנו מוהרנ"ת מאד, ונפגע מזה שרבנו נותן לו הנהגות פאלו שאינה ראוייה לגדולים בתורה כמוהרנ"ת, שהיה מגדולי למדני עירו, בידוע.

כן יש אנשים אפילו תלמידי חכמים גדולים בגמרא וש"ע, וכנ"ל במשל שהחולה בעצמו היה רופא, **שא"א** – שאי אפשר לגלות להם פנימיות התורה כגון דרך החסידות שגילה הבעש"ט/ט"ו ורבנו/כ"ו **הצריך לרפואתו**. כי בכל דור מתחדשים חוליי הנפש ועל כן בכל דור שולח הקב"ה רופא גדול יותר/כ"ח שממציא רפואות יקרות יותר שרק הן הרפואה לחולי המתחדש באותו הדור/כ"ט. ולפעמים אפילו מחסידות לחסידות קשה בין שהמקורב בעצמו חכם (בחי" רופא) ובין שרק מורגל לרפואות של הרבה הקודם שלו שהוא רופא אבל אין לו השגה ברפואות של הצדיק הדאקטיר. וכ"ש לת"ח ליטאי ההקדמות שלו עוד יותר שונות, ועוד יותר קשה לו להסכים עם הרפואות של הצדיק הגדול. ע"כ הצדיק צריך להתאים דבריו לפי כלי המקבל/ל'. ובאמת כל התורות של רבנו הם פסולת ונובלות תורה של התורה שהוא בעצמו משיג למעלה/ל"א, ומצמצם בצמצומים ומשלים כדי להורידה לנו, בבחי" קרוב רחוקים ע"י שיחות חולין כביכול.

כי התורה היא רפואה רפואת הנפש כנ"ל. **כמ"ש (משלי ג')** **רפואות תהי לשרך**, ושקוי לעצמותיך", פשוטו של מקרא שלימוד התורה הוא רפואה לגוף דהיינו לבשר/ל"ג ולעצמות. ורבנו מבאר שהיא רפואת הנפש, וכל תורה היא רפואה, החילוק הוא רק בחולה, עד כמה הוא חולה, כך משתנה הסוג תורה שהיא הרפואה לחולי שלו. ורפואה של חולה אחד יכול להיות סם המוות לחולה אחר.

כי בהתורה יש שני כחות. סם חיים וסם מות. כשארז"ל (יומא עב ע"ב) **זכה** ללמוד לשמה **נעשה לו סם חיים לא זכה** ללמוד לשמה **נעשה לו סם המות**. סם חיים הכוונה שעל ידה נעשה

^י **עיין תורה קסב** המעשה בתלמיד חכם גדול התקרב למגיד דב בער ממזריטש ורק אחרי שלמד ממנו חכמת הבעש"ט נעשה איש כשר ירא שמים, באמת.

^כ **עיין חיי מוהר"ן** סימן רעט שהאור של הבעש"ט החזיק רק עד שתלמידי תלמידיו אבל הוא רוצה לתקן דבר שהתלמידים יעשו תלמידים שגם הם יעשו תלמידים וכו' שיחזיק לדורי דורות.

^כ **כמבואר** בתורה ל' אות ב'

^כ ועיין **שיש"ק ח"ג סימן תלד** – וזה שמסים התנא "על מי לנו להשעין?" פי הלא האתערוותא דלתתא שלנו הולך וקטן? ותרא: "על אבינו שבשמים", הינו על האתערוותא דלעלא של רחמנותו יתברך שהולך וגדל, וכל מה שיותר גרוע וחולה יותר, הרחמנות גדול עליו יותר, וכמו למשל שבשפראה השם יתברך הרחמנות שעל בני העולם בימי דור המבול, שלח להם את נח, ואחר-כך שלח את אברהם אבינו וכו', ובמצרים שהיו במדרגה התחתונה במ"ט שערי טמאה, נכמרו רחמי ושלח להם רועה נאמן משה רבנו לגאלם, וכן אחר כך בחרפן בית המקדש נכמרו רחמי ושלח להם את עזרא הסופר שראוי היה שתתן התורה על ידו וכו', אלמלא קדמו משה, כמו שאמרו חכמינו זכרוננו – לברכה ובחרפן בית שני דחמיר לו, העמיד לנו בוצינא קדישא רשב"י זכותו יגן עלינו, וכן בכל דור ודור וכו'. **ושם סימן תלה** – ואחר-כך החל נצוץ הגאלה בימי האר"י הקדוש זכותו יגן עלינו אמן, ואחר-כך נכמרו רחמי על הדורות שהולכים ומתמעטים והעמיד את הבעל-שם-טוב הקדוש והחבריא שלו, ואחר-כך פשהלכו ונתמעטו הלכות עוד בימי רבנו שהתחיל אור הבעל-שם-טוב לשקוע אז נכמרו רחמי השם יתברך מאד ושלח את רבנו הקדוש שאמר שפבר הכין כלים למשיח צדקנו, ואמר שממנו כבר לא יהיה עוד חדשות עד משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו ותהיה גאלה שלמה, אמן.

^ל **כגון תורה קך** שרבנו ללמדן אחד. ראה **שיש"ק ח"א תשז** – זקנו (של ר"נ טולטשינער), הרב ישאל, היה מאנשי רבנו זכרוננו – לברכה והיה למדן מפלג, ולו אמר רבנו זכרוננו – לברכה: אתה למדן ויבן אמר לך "איין למדניש פשעטל" ואמר לו התורה שב"לקוטי מוהר"ן" על הפסוק: "ויענו כל העם וכו' וישב משה את דברי העם וגו'".

וכגון **חכמות** חיצוניות ושיחות חולין שדיבר על הג' אפיקורסים באומן כמבואר בחיי מוהר"ן סימן תריד. (ראה לקמן)

^{לא} **כמבואר בחיי מוהר"ן** אות שס – (כא) אמר איני אומר לכם מתורת פי אם הפסלת והיא נמוכה אלפי אלפים ורפי רבבות מדרגות מכפי מה שאני משיגה, ואיני יכול לומר נמוך יותר וכבר נרשם מזה במקום אחר:

^{לב} **משלי פרק ג** (ו) **בכל דרכיך דעהו** והוא יישר ארחותיך; (ז) **אל תהי חכם בעיניך** ירא את ידוד וסור מרע; (ח) **רפאות תהי לשרך** ושקוי לעצמותיך:

רש"י (ח) **רפאות תהי לשרך** – החכמה, שרך כמו (שיר השירים ו) **שררך** וזהו טיבורך. ושקוי לעצמותיך – הוא המוח כענין שנאמר ומוח עצמותיו ישוקה (איוב כא):

ביאור הגר"א – רפאות תהי לשרך הסור מרע שהוא התשובה יהיה רפואה לבשרך כמ"ש ושב רפא לו. ושקוי לעצמותיך הוא היראה שהוא מ"ע כי ישב ולא עבר עבירה חשב עליו כאלו עשה מצוה ויטול שכר מצוה וזהו שקוי לעצמותיך כמ"ש ועצמותיך יחליץ ומ"ש אצל הל"ת לשריך ואצל המ"ע לעצמותיך שבשר ועצם הם רמ"ח אברים וש"ס גידים עצמות הן האברים והבשר הן מן הגידים לכן הבשר שהוא שרץ הוא נגד ל"ת ועצמות נגד מ"ע:

מלבי"ם (ח) **רפאות** – והגם שחקי החכמה מתנגדים לטבעך כל תחשוב שע"י שתלך בדרכי החכמה יחלה גופך, כי חקי החכמה ומצותיה הוזדירו על הרבה מאכלות ויצו להתקדש ולפרוש ממותרי המזון עז"א שבהפך רפאות תהי לשרך – שהשרר שהוא יקבל משקים ומזון לא לבד שלא יחלה ע"י, כי אזורת התורה ופרישת המזון המוזהר יהיה לו רפואה לחוליו, וכן כל תחשוב שע"י מיני הפרישות שבאו בתורה מן העונג והתאוה יתיבש מוח עצמותיך כי בהפך שיהיו שקוי לעצמותיך – כי חקי החכמה יחזקו את בריאות הגוף ועצמותיו יחליצו, אם בטבע כי רוב המותרות מחלישים את הגוף, ואם בהשגחת ה': **ביאור המלים** – לשרך – הוא הטבור.

^{לז} **לשרך פירוש לבשרך**, כך פירש הגר"א, אמנם רוב המפרשים דיינו רש"י ומצודות ומלבי"ם פרשו שרך הוא הטבור. אבל גם הטבור, הכוונה למעיים שהם חלק מבשר הגוף. אולי כי שם רוב החולאים, והתורה מרפאה אותם, לבד מחולי העצמות שהמוח שבהם כדי שלא יתייבש צריך שקוי, והתורה נמשלה למים.

^{לח} **יומא דף עב**: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין אוי להם לשונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה ואין בהן יראת שמים מכריזו רבי ינאי חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתיה עביד אמר להו רבא

מחובר למקור החיים הוא הקב"ה כי ע"י אמונה מסיר דאגה ומתמלא שמחה, לעומת זה סם המוות שבתורה היא כשלומד ונדמה לו לרבוני אור שאין בכוחו לקיים ואזי עוזב הכל ומחפש בורות נשברים ומבטח בוגד, אמונות כוזבות ותאוות ממון, והוא תמיד מלא דאגה ועצבות. ויש תלמידי חכמים אפילו גאונים בתורה אבל אין להם חיות ואמונה חזקה שזוכים ע"י תורת החסידות.

וע"כ אם יאמרו לו התורה בעצמה כמו שהיא, דהיינו פנימיות התורה שהיא החיבור ביראה ואהבה להקב"ה, ימות בלי ספק, כי אצלו שלא זכה נעשה סם מות, כגון שאומרים לאדם שתורה ועבודה שאינה בדחילו ורחימו אינה עולה כלל, דהיינו שבלי יראת ה' ואהבת ה', אין ערך לעבודתו, והם תלויים בלב, והוא עדיין לבו עקום מלא תאוות, ונדמה לו שלא שייך לו כלל מדרגות כאלה גבוהות כי מה הוא יכול לעשות שהוא לא מרגיש יראה ואהבה, ועל כן הוא מתייאש ועוזב הכל, ונקרא מת כחז"ל הרשעים בחייהם נקראים מתים.

ע"כ ההכרח להלביש לו פנימיות התורה בדברי תורה אחרים, חכמה עלאה בחכמה תתאה/ל"ח שהיא לימוד הלכות וגמרא, שע"י עושה שלום במדותיו, ומכניס טהרה בלבו, ובא לעשייה של קיום המצוות שמכניעה את עזות הגוף.

ולפעמים גם באופן זה אינו יכול לקבל דהיינו אף אם ילבישו לו את פנימיות התורה בדברי תורה אחרים דהיינו לימוד גמרא והלכות כנ"ל. כי יש בני אדם שאפילו כשרק מזכירים להם יש גהנם וענשים על עבירות, זה רבוני אור בשבילם ומתייאשים, ורק צריך לספר להם על השכר הגדול שיש על מעשים טובים. ויש שהם כל כך רחוקים מתורה שאפילו שכר מצוות א"א לספר להם אלא רק שיחות חולין כגן ספורים על מדות טובות או דברי חכמה שמושכים את הלב.

ע"כ מלבישין להם את התורה בסיפורי דברים חיצוניים, דהיינו שיחות חולין, וחכמות חיצוניות, למען יוכל לקבל הרפואה הגנוזה שם. וצדיק גדול שמקרב רחוקים שיודע להלביש תורה גבוהה בשיחות חולין, שנכנסת ישר ללב השומע ולא במהלכי שכל ומעורר את לתשובה, וגם בעצמו מקרין קדושה ועד שנמשכים אחריו לתשובה אפילו רחוקים מאד מאד, כגון הג' אפיקורסים הרשעים שהיו באומן/ל"ו.

כי גם התור' בעצמה תורה שבכתב, ותורה שבע"פ ותורת הסוד שבזוהר, מלובשת עתה בעולם הזה/ל"ו בסיפורי מעשיות כידוע שרוב החומש הוא מעשיות ובגמרא יש הרבה אגדות ובזוהר הרבה מעשיות,

לרבנן במטותא מינייכו לא תירתון תרתי גיהנם אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב וזאת התורה אשר שם משה זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשית לו סם מיתה. והיינו דאמר רבא דאומן לה סמא דחייא דלא אומן לה סמא דמותא אמר רבי שמואל בר נחמני רבי יונתן רמי כתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב וכתיב אמרת ה' צרופה זכה משמחתו לא זכה צורפתו ריש לקיש אמר מגופיה דקרא נפקא זכה צורפתו לחיים לא זכה צורפתו למיתה יראת ה' טהורה עומדת לעד.

מהרש"א – אשר שמ משה וגו'. לשון שימה לא יפול בו לפי פשוטו וכד"ג אמרי' פ"ק דסנהדרין ואלה המשפטים אשר תשים אשר תלמדם מיבעי ליה ולכך דרשו הכא שם מלשון סם חיים וסם המות ורמז בזה כי הנעלם מן ס"ם הוא גי' ס"ם ואמר דאומן לה ללמדה לשמה הרי היא סם חיים דלא אומן לה שלומדה שלא לשמה הרי היא סם המות:

ל"ה עיין תורה צא תנינא – ... אבל הצדיקים אמתיים הם מקשרים חכמה תתאה בחכמה עלאה. כי שיחתן של הצדיקים אמתיים שהם משיחין ומספרים שיחת חליו, היא יקרה מאד מאד, וכמו שאמרנו רבותינו, זכרונם לברכה (עבודה זרה יט): 'שיחתן של תלמידי חכמים צריכין למוד', כי הצדיק האמת בונה עולמות החרבין ומגביה חכמה תתאה ומקשרה לחכמה עלאה על ידי שיחתו וספורי דבריו, שמדבר עם המון עם. כי השכל של המון עם שאינם מקשרים אותו להשם יתברך, הוא נפרד מחכמה עלאה, אבל הצדיק האמת מקשר השכל של ההמון, אפלו השכל והחכמה של הרשע להשם יתברך. וזה ענין מה שהצדיקים מדברים עם אנשים שאינם הגונים או אפלו עם עבדים (אך כשמדבר עם עבדים, א"ז הצדיק מוציא הטוב ממנו, והוא נשאר אפס וריק, שזה בחינת מה שהרג משה את המצרי, כי כשהצדיק מדבר עם רשעים, והצדיק מגביה שכלו ומקשרו להשם יתברך, אזי מעלה ומקשר שכלם ממקום שהם להשם יתברך. כי הצדיק האמת מצמצם שכלו, ומדבר עמם בחכמה נפלאה ובמלאכה גדולה, ומקשר כל הדבורים להשם יתברך, ועל ידי זה מביאם לידי תשובה:

ל"ו עיין חיי מוהר"ן סימן תריד – (ו) זה מצאתי בספר חיי מוהר"ן פתיבת יד שכתב שם מורנו הרב רבי נתן בזה הלשון, מי יפאר גדל פאר הדבור הקדוש כשיצא מפיו בקדושה ובטהרה בצחות ובזכות בתכלית הבהירות, שאפלו בגשמיות היה מנח על דבוריו הקדושים כל מיני חן שבעולם, אשר אפלו אנשים פשוטים נבדלו מאד מדבוריו, והיו נכספים תמיד לשמע דבוריו מפיו. וכל מי שהיה מדבר עמו היה נמשך ונברך אחריו בהשתוקקות גדול. ואפלו הרשעים שבקהלת קדש אומן כלם היו כרוכים אחריו ונתעוררו קצת עד שהיו להם כמה וכמה הרהורי תשובה, מה שלא עלה על לבם מעולם. כאשר ספרו בפייהם בפרוש, שכבר התיאשו עצמן, והיו כמשבעים ועומדים שבדאי לא יהיה להם שום הרהור תשובה, והיו רחוקים לגמרי משום צד הרהור תשובה כמפורסם לכל מי שהיה מפיר אותם. ועל ידי דבוריו הקדושים הגיע אליהם גם כן הרהור תשובה, אף על פי שמעולם לא דבר עמם מעניני תשובה ומעניני קדושה, כלל כלל לא, רק אדרבא תמיד היה מדבר עמם שיחת חליו וספורים בעלמא, אף על פי כן נמשכו אחריו הקדושה מדבורים שלו לבד, עד שהיו סמוכים מאד לשוב אליו יתברך. ואם לא היה נטרפה השעה שהתגבר הקטרוג מאד ונסתלק באמצע, בודאי היו שבים אליו יתברך וכו' וכו':

ל"ז לימוד תורה של עולם הזה הנקרא פשט כי בעוה"ב התורה עתידה להתפשט ממנו, כמ"ש פשתי את כותנתי, ובעוה"ב נלמד תורה דאצילות שאין בה פשט, כמבואר בעץ חיים – הקדמת מוהר"ן זיע"א על שער ההקדמות – הנה מבואר כי תורתנו הק' כלולה ונמצאת בכל ד' עולמות אבי"ע ובהיותה בעולם האצילות או נקראה קבלה כי שם היא מופשטת מכל הלבושים הנקרא פשט מלשון פשתי אם כנתתי שהוא בחי' המלבושים החיצוני שהוא ע"ג עור אדם המתפשט מעליו לפעמים והוא עיקר מלת פשט:

שדייקא בהם מלובש תורה גבוהה יותר/ל^ח מהנגלה, מחמת שלא הי' אפשר למוסרה כמות שהיא :

עד כאן ביאור חברותא לתורה קסד

ל^ח אע"פ שכל המשנה וגמרא מסודרים עפ"י הסוד, אבל מה שנראה פשוט שם מסתתר תורה גבוהה יותר כמבואר בתורה נו. דהיינו היכן שמדברים במצוות ברור שהכוונה למה שהקב"ה מצווה אבל היכן שהתורה מספרת סיפור שם הקב"ה יותר נעלם בבחי' הסתרה שבתוך ההסתרה ודייקא שם מסתתרת תורה גבוהה יותר וכמבואר שם בתורה נו אות ד' עי"ש.

וראה עוד בהמשך הקדמת המהרח"ו לשער ההקדמות הנ"ל – ואמנם בעולם האצילות אשר שם הקב"ה יושב ועוסק בתורה כנוכר במדרז"ל וגם בדברי המתרגם על פ' דודי צח ואדום וכמש"ה ואהיה אצלו אמון וגו' הנדרש לרו"ל על בריאת העולם שהיה הקב"ה מביט בתורה ובורא עולמות ואין ספק כי לא כמעשה אדה"ר ולא כמעשה דבני חרי וכמעשה אתונו דבלעם וכיצא בהם בהיותם כפשוטם היה משתעשע בהם הקב"ה אלפים שנה קודם שנברא העולם ובורא בהם עולמות: אמנם שעשועות של הקב"ה בתורה והיותו בורא בה את העולמו היתה בהיותו עוסק בתורה בבחי' הנשמה הפנימית שבה הנקרא רזי תורה הנקרא מעשה מרכבה היא חכמת הקבלה כנודע אל היודעים וטעם הדבר הוא להיותו עולם האצילות העליון מאד טוב ולא רע דלא יכיל להתערבא עמיה קליפה ועליה אתמר וכבודי לאחר לא אתן כנוכר בספר התיקונין ד' ס"ו תיקון י"ח וכן בסה"ז בפ' בראשית דכ"ח ע"א ע"ש ולכן גם התורה אשר שם איננה רק מופשטת מכל לבושי הגופנים משא"כ למטה בעולם היצירה עולם דמטרו"ן הנק' עבד טוב והוא הנקרא עץ הדעת טוב מסטרא ומסטרא דסמאל שהוא קליפין דיליה נקרא עבד רע כי התורה אשר שם הם שית סד"מ הנקראים שפחה כנ"ל וכנוכר בפרשת בראשית שם דף כ"ז ע"א ולכן נקראת משנה לפי ששם יש שינויים הפוכים טוב מסטרא דעבד טוב היתר כשר טהור רע מסטרא דעבד רע איסור טמא פסול. גם הוא מלשון כי מרדכי היהודי משנה למלך שהיה שפחה הנקרא עבד מלך מלך גם נקרא מלשון שינה כנוכר בפרשת פינחס דף רמ"ד ע"ב קם זמנא תנינא ואמר מארי מתניתין נשמתיין ורוחין ונפשין דילכוון אתערו כען ואעברו שינתא מניכוון דאיהו ודאי משנה אורח פשט דהאי עלמא ואנא לא אתערנא בכו אלא ברוין עילאין דעלמא דאתי דאתון בהון לא ינום ולא ישן. וזה יובן במ"ש יותר למעלה שם ורבנן דמתניתין ואמוראי כל תלמודא דלהון על רוין דאורייתא סדרו ליה ונמצא כי המשנה והש"ס הם הנקרא גופי תורה. והנה דבריהם כחלום בלי פתרון ורזיה וסתריה הפנימים הנקרא נשמת התורה הם הם פתרון החלום הנפטר בהקיץ בטוד אני ישנה ולבי ער וכמ"ש חכמים ז"ל במחשבים הושיבני כמתי עולם זה תלמוד בבלי אשר איננו מאיר אלא ע"י ס"ה הם הם רזי תורה וסתריה אשר עליהם נאמר ותורה אור ואין ספק כי כמו שהיצר נקראת עבד ושפחה בערך האצ"ו ונקרא קליפין ולבושין דחול כנוכר בהקדמת ספר התיקונין ד"ג ע"ב וז"ל וביומי דחול לביש עשר כתות דמלאביא דמשמשי ליי"ס דבריאה וא"כ אין לתמוה כי התורה אשר שם שהיא המשנה תהיה נקרא שפחה וקליפין דתורה דאצילות וז"ס כל הבשר חציר הנ"ל במאמר הראשון כי כמו שהחטה שהיא בנימטריא כמנין כ"ב אותיות התורה הגנוזה תוך כמה קליפין ולבושין שהם הסובין והמורסן והתבן והקש והעשב הנקרא חציר כן המשנה אצל סודות התורה נקרא חציר וזה נרמז בס"ה פ' כי תצא בר"מ דרע"ה ע"ב אצל רבנן ווי לאינן דאכלין תבן דאורייתא ולא ידעי בסתרי אורייתא אלא קלין וחמורין דאורייתא קלין אינן תבן דאורייתא וחמורין אינן חטה דאורייתא ח"ט ה' אלנא דטוב רע וכו' ואלו באתי להרחיב דרוש זה לא יספיקו מאה קונטרסין בלי ספק בלי שום גזמא האמנם החכם עיניו בראשו כי דברי אמת אני אומר ואל יתמה האדם בראותו ס' הזוהר איך קורא אל המשנה שפחה וקליפין כי עסק המשנה כפי פשטיה אין ספק שהם לבושין וקליפין חצונים בתכלית אצל סודות התורה הנגנזים ונרמזים בפנימיותה כי כל פשטיה הם בעה"ז בדברים חומרים תחתונים: אמנם הם קליפין טובים למאכל כקליפת קנה הבושם ולכן בהיותם מביני פשטי המשנה כהלכתא בלתי טעות נקרא עץ הדעת טוב אבל כאשר ח"ו שונים בה ומטמאים את הטהור ומכשירין את הפסול ומתירין את האיסור אז נהפכת לעץ הדעת רע ומר להם: